

Հինաթիւ հինայոյ՝ — Միւր լար, աղուար, միւր լար, կուլանս Ի՞նչ կ'սենես :

ուսցիք որ աստիճան դառնալու համար
զաւարճանք ունին, կարծաւոր թէ էլ չը, ուր
հարկաւորութիւն կատարած արգահատելի
կերպով ծննդաւոր գործը կը նկարագրուի :
Հակառակ չափազանց համառօտութեան
որով թաղման, յուզարկարարութեան
մանրամասնութիւնները նկարագրուած են,
չափ յուզիչ ու գեղեցիկ
բաներ կան նորէն : Միշտ բանաստեղծու-
թիւնն է որ կ'ընկերայնայ այդ տխուր օ-
րերուն մէջ ալ եւ կը խորհրդանշէ սգա-
ւորներուն ցարը : Դազարով մէջտեղն է :
ամբողջ ընտանիքը արդէն չորս աշխարհով
անոր շուրջը : Եւ երբեք մայրը չարութիւն
կը չաշխարհէ ու կ'ընդունի : Զգալի կը սկսի
կ'ըսէ այրի փեսային, որու կինն է մեռ-
նողը : «Արեւակաւորդ ան ճամբով են տա-
րեր, որ ան ճամբուն մայր չէ դարձեր» :
Մեռնողին մայրը լալով կ'երգէ այն ա-
տեն, իր վիշտը դեռ քաղցրով միայն ա-
յլարարութեան մը ասով : «Եկու, գառ-
նուկ, եկու, ո՛ր ես մընացեր, — Ել ի
բարձր լեռը, դուրսն ես մընացեր, —
Զիկայ գալու ճամբայ : Զո՞ք ես մընա-
ցեր . . . » : Երբեք մայրը, միեւնորդութեան
համար մայրիկը, կ'երգեն : «Ձէ մեռնողը
օրըն, չէ մեռնողը, — ի՞նչը պահանջի վար
գնացեր — վարդ է քաղեր, դրեր զըլ-
խուն, — Գլունն է տարել անուշ հոտուն» :
Այն ատեն մայրը, իր կոտորածներով
գիտակցութեամբ, անհուն տրտման-
թեամբ մը եւ բանաստեղծական խոր
չեչուով մը լեցուն սա տալիս կ'երգէ :
«Ես ալ չեմ երթար վարդունուն ասով, —
կտորեր է մասնաւոր գոհարէ ակը . . . » :

* *

Բայց այսչափ սիրուն բաներ պարու-
նակող այս գիրքը կատարելապէս արհեստ-
ութիւն մը չէ, գործադրարար : Նախ, բո-
լոր այն առակները որք հատորին կէսէն
աւելին կը լցնեն, աւելորդ անգ մը կը
բռնեն զոր լաւագոյն էր առաջին մասին
չարանակութեան խորհրդանշանը : այդ ա-
ռակները, որք հին առակներն են առ-
նուած են եւ զոր վ. վարդապետ շատ
անկանոն ու անհարգանքով կերպով տա-
լաւորութիւն է (հակառակ շատ մը գաւա-
ռական սիրուն բաներու եւ տառապանքի)
ու եւ նորութիւն չունին : Յաւելի է որ
անոնց զոտուած ատենն ու աշխատու-
թիւնը չէ նուիրուած ժողովրդական տա-
ղիւն ու բարբերութեան ընդարձակ եւ
ամբողջական կերպով հասկանալու : Գա-
ւառական բանաստեղծութիւններէն շատ
քիչերը կան հատորին մէջ, մինչդեռ
գործը շատ աւելի կը չափէ երկէ կա-
տարելու հաւանութիւնը ունենալով բոլոր
այս տարբեր լաւագոյններուն, ինչ որ
վ. վարդապետ շատ կարող էր ընելու :
Սովորութիւնը նկարագրութեան մէջ
ալ, միայն նարանիքն է որ ընդարձակ-
օրէն մանրամասնութեան մը, մինչդեռ ծնուն-
դի, թաղման, վրայ շատ համառօտ ծա-
նոթութիւններ, պարբեր, խաղերու, հանդէսներու, տոներու, զբոսանքներու,
նշխարապարտիւններու, արհեստիւնների
վրայ գրեթէ ոչինչ կայ : Բնական ըն-
թերցողը այլ եւ այլ թերթերու մէջ ան-
ցողակի գրուած ու յորձանքները զրկելու,
լաւագոյն էր ժողովրդական, կարգա-
ւորելու եւ աւելի մանրամասնօրէն գրել
զանոնք այս հատորին մէջ որ այն ատեն
ամբողջ գաւառներու կեանքին թանկա-
զին մէջ գտնաւորներ, ժողովրդական
կեանքի իշխողական մը կ'ըլլար, մինչ
դեռ հիմա անկատար աշխատութիւն մըն
է, ուր տարբեր կան միայն, մեծ մա-
տախտի նախնական վիճակի մէջ, ունեւ
միայն յղկուած, եւ ամէնքը խառնախա-
ռնը ցրուած : Առաջինը վրայ ուսում-
նասիրութիւնը բաւական լաւ է, բայց
աշխարհներու վրայ ոչ մէկ կենսագրական,
նկարագրական կամ գրական ծանօթու-
թիւն կայ, բաց ի տաղերուն ընկերացող
գովեստները : Մեծ թերթերուն մըն ալ
այն է որ ամբողջ հատորին մէջ, բացի
քանի մը բաներէ, գաւառական բանե-
րու եւ ստեղծութեան թարգմանութիւնը
կը պահի, այնպէս որ ամբողջ տողեր,
ինչպէս հեռանկար, — «Գեղ գեղաւի
կայանն տաւի» — անհասկանալի կը մը-
նան :

* *

Հակառակ այս թերութեանց, վաճան-
վարագրական գիրքը կարեւոր եւ օգտա-
կար զորք մըն է, որ եթէ ինքնին կա-
տարելու չէ, կրնայ ուրիշներու նշանակել
քանի մը մեծագոյն շահական աշխատու-
թիւններ : ասանք են,
1. Ուսումնասիրել գաւառական բանա-
տեղծութիւնն, իր աղբիւրներն, իր նը-
կարագրերը, աշխարհիկ ու իրենց կեանքը :
Իրենց ազդեցութիւնը ժողովուրդին վրայ :
2. Ուսումնասիրել գաւառական սովոր-
ութիւններն ու բարքերը, կենցաղի բոլոր
այլապատկերներն մէջ, իրենց ընդարձակ
նկարագրութեամբ եւ ընկերաբանական
խորհրդանշանութիւններով : 3. Ուսումնասի-

րել գաւառական աւանդութիւնները, հա-
խառնութիւնները, առասպելները, հա-
ւաւաքները, բոլոր ժողովուրդի երեւակա-
յութեանն ու հոգեւոր ծնունդն եղող ցը-
նորքները : Այս հիւսիսը եւ արտօրինի աշ-
խատութիւնները բայց ճամբան են ա-
նոնց համար որ կը սիրեն ուսումնասի-
րել, մասնաւորապէս գաւառագիրներուն
համար որք ամենէն աւելի կրնան այդ
գործը կատարել :

Ա. ՉՊԱՆԵԱՆ

ԵՆԿԻՐԻՒԻ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԱՌՁԻՒՆ

(Շ-բ. երեկոյ ինքն-)

Նկատելով որ Շաւարշ հարցաքննիչ
գաւառորդին առջեւ յայտնելով որ խոտ-
վարարական ընկերութեան մասնակց
չէ, յայտարարած ու խոտաւորած է թէ
ամբաստանեալներէն Անտոն Ուտուեւի
յԱտան իրեն տեղ վարձարանի ուսուցիչ
ըլլալով կը ծանփար, թէ իր ըսածին նա-
յելով Ուտուեւի՝ Տէրէվէնքի վանքը եր-
թաւուն ըսեր է թէ զինքը կը ծանփար,
թէ օր մը թալարացի Սիմոն օղու Ար-
թին գալով ըսեր է իրեն թէ Արսէն է-
ֆէնտին իրեն բալու զրկած է եւ թէ
Ուտուեւին հոն գալով իրեն տուել հիւր
մնայ, թէ ինք պատահաբաններ է որ կ'ըն-
դունի, թէ իրենց կողմ Արսէնի եղ-
բայրը՝ Մատթէոս՝ բերեր է այդ Ուտու-
եւին եւ ինք ալ ընդունել է, թէ Ուտու-
եւի ըսելով որ թալարի ընկերութիւնը
ցրուած է եւ նորէն ընկերութիւնը մը
պիտի կազմէ, առաջարկել է որ Արսէն
նախագահ ըլլայ ու ինքն ալ օգնէ, սա-
կայն այս առաջարկը չընդունաւ իր
ժողովը, թէ Ուտուեւի իր տուել զը-
նուած պահուն Տէրէվէնքին Բարսեղ,
Արսէն, Սիմոն օղու Արթին եւ Աշէր
օղու կ'ըլլային երկուսն, թէ կ'ըլլային
Ուտուեւի հետ առանձին անհեկ մը մէջ
տեսնուելու է, թէ վերջապէս Ուտուեւի
վարձը, ընթացքէն ու խոսքերէն հաս-
կնալով որ յիշատակար անձ մըն է խնդ-
րեր է Արսէն էֆէնտին որ այդ մարդն
իր տունէն հեռացուել, Արսէն ալ պա-
տահաններ է թէ ինքն չէ զրկած, թէ
նորէն խնդրեր է Արսէնին ինչպէս նաեւ
կեսարիա երթալով՝ Տէրէվէնքին Բար-
սեղին, թէ Բարսեղ առաջարկել է իրեն
որ ամսական մէկ ըստի օսկիի փոխարէն
իր ժողով պահէ Ուտուեւին, ասկայն չէ
ընդունել, որով Ուտուեւին տունէն հան-
ուելով Տէրէվէնք տարուել է եւ թէ
գրաւարութիւններ պարունակող ազդերու
փակցուելէ երեք օր առաջ կ'էմբէլէր
Պարսոն օղու Յակոբ զինքը զարդէն
կոչելով ազդերը ցոյց տուել, կարգացր
եւ յետոյ ըսելով որ այդ թուղթերն մէկ
քանի հաւոր պիտի փակցնէ, հարցուց
է թէ որոնք միջոցաւ փակցնէ, որուն
պատասխաններ է թէ իրենց հետեւ երթալ
եւ ուղած անձին փակցնել տայ, եւ
զայս ըսելով վարձարան վերադարձեր է :

Նկատելով որ Շաւարշ զատարանին
առջեւ կ'ըլլային եւ հաստատուելով իր այս
յայտարարութիւնները, միայն տարբեր
մեկնութիւն մը տալ ուղած է այն մասին
որ կը վերաբերի Բէնջո Յակոբի կողմէն
այդ ազդերն իրեն ցոյց տրուելուն, բայց
այն եղանակն, որով կը շնայ տարբեր
մեկնութիւն մը տալու՝ այսինքն թէ հար-
ցաքննութեան պահուն այդ կերպով խո-
սիլն առաջ եկած է սա պարագայէն թէ
ազդերու վրայ տեղեկութիւն ունենալով
կամ չունենալով հարցուելով ըսեր է թէ
խոտվարարական կազմակերպութեան
պաշտօններէն ժողովուրդը Բէնջո Յակոբի
հետ երբեմն տեսեր է թալարի մէջ, թէ
իր այս յայտարարութիւն, ինչպէս ցոյց
տրուած է Բէնջո Յակոբի վերաբերեալ
ապացոյցներու կարգին մէջ, իր տուած
այդ մեկնութիւններն ինքնին կը ծանփէ
եւ ցոյց կուտայ թէ Շաւարշ կը ծանփայ
խոտվարարներ թէ Ուտուեւին Շաւարշի
տունէն հանուելով կրկին անգամ Տէր-
էվէնքի վանքը տարուելով ո՛չ թէ Շաւարշի
բողոքին ու զգուշութեան, այլ Ուտուեւի
թալարի եկեղեցիին եւ հիւսն շաճի Յով-
հանիկի ասն մէջ տուած քարոզներուն
եւ ըրձ ներշնչութեամբ պատճառու
գիտակցութեանը մէջ եւս տարածանալ
թիւնն իմացած ըլլալուն արդեւոր է,
ինչ որ հասկցուած է Ուտուեւի, Տէրէվ-
էնքի հետ Ուտուեւի, Տէրէվէնքին Բար-
սեղի, Տէրէվէնքի հետ Յակոբի եւ Աւա-
ճանի կարգապահ կողմէն տրուած տե-
ղեկութիւններով, թէ Շաւարշ խոտա-
վարած է որ, որպէս զի Ուտուեւի կողմէ
Արսէնի առաջարկուած նախագահութիւն

այս վերջինն ընդունի, իրեն առաջար-
կուել է՝ անոր եւ ընկերութեան անդա-
մներու միջեւ միջնորդութիւն ընելու եւ
Աշէր Բարսեղով կ'ըլլային ու այ-
լոց նման առաջարկներն ու խոտվարարներն
իր տան մէջ ընդունած է, թէ Դանիէլ
վարդապետի արձանագրեալ յայտարարու-
թեան մէջ գրուած է որ Շաւարշ ալ
գտնուած է վանքին մէջ կատարուած
խոտվարարական խորհրդակցութեանց եւ
թէ այս պարագաներ կ'ապացուցանեն որ
փաստաբան Արսէնի կ'առումար ի վերել
իշխուած բոլոր պատճառները Շաւարշի ալ
կը պատկանին :

Նկատելով որ հաստատուած է թէ
Անտոն Ուտուեւի, Տէրէվէնքի հետ Յա-
կոբ, Տէրէվէնքի հետ Ուտուեւի, Արսէնի հետ
Կարապետ, Տէրէվէնքի հետ Բարսեղ, Դա-
նիէլ վարդապետ, Թալարի կարապետ,
Դայանի Յովհաննէս, Բերթման օղու
Դարս, Յակոբ Բէնջո, Բէնջոն Միտա-
ն է Տէրէվէնքին Մարտիրոս, ինչպէս յա-
ռաջագոյն իշխուած է, խոտվարարական
ժողովին պիտի ընդունուի զորդակցութիւն
են, որք կայսերական երկիրներու մէջ մասը
անշատելով Փոքր Հայաստան անուն ան-
կախ վարչապետի մը կազմելու անտի
նպատակաւ եւ Հնչակեան յեղափոխական
քաղաքական անուամբ Մարտիրոսի, Կեսա-
րիայ, Եղազատի, Թալարի, Կէմբէլի ու
այլ անգերու մէջ կազմակերպութիւններ
ընելով հայ հասարակութեան մաքրող
զորքներ, թղթատարներու վրայ յար-
ձակելու, յուզականութիւն ընելու,
մարդասպանութիւն ընելու նման խել մը
խորհրդակցական ընթացքներու մէջ զը-
նուած են, ինչպէս նաեւ անցեալ 1308
տարւոյ զինեմբեր 25-ի գիշերը այդ տե-
ղերու մէջ փակցուած զրաւարութիւններ
պարունակող ազդերը պատրաստած եւ
փակցուցած են :

(Շ-բ. երեկոյ ինքն-)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Գերմանիոյ մէջ, Սերտանի յաղթու-
թեան իշխողաւոր ազդային տանի պէս
բան մըն է որ ամէն տարի կը օտուել մեծ
հանդէսներով : Այս հանդէսներուն մէջ
գերման ժողովրդին ուշադրութիւնը կը
գրաւեն իշխող երկրի վրայ պաշտպանու-
թեան վրայ, վրայ պահելով անոր արտին
մէջ անձնութիւններ եւ զօնողութեան
զգացումը :

Այս տարի, Մէյի ռազմափորձներուն
մեծ ցոյցին հետ հանդիպեցաւ միանգո-
ւալ Սերտանի տարեգրած : Եւրոպական
լրագիրներ շատ կը խօսին այս նիւթերուն
վրայ : Տէրէվ Բարսեղ մասնագէտ կը թուի
այն այցելութիւններին զոր Գերմանիոյ
կայսերն եւ իտալիոյ զահաճախանքը կ'ընեն
այս միջոցին Գերմանիոյ մէջ : «Եւրոպա-
կան խաղաղութեան ծանոթացումը, կ'ըսէ
անգլիական թերթը, քիչ մը իջած է այս
առաւօտ : Վիլհելմ կայսեր ներկայու-
թիւնն ի Մէյ, իտալիոյ զահաճախանքին
հետ մէկտեղ, կը բաւէ բացառելու Բա-
րիզի մէջ տեսնուած զրգուցումները, Ինչ
ընեք նաեւ գերմանական ռազմափորձ-
ութեան եւ Սերտանի տարեգրածին այս զու-
գրակցութեանը, որուն նպատակն է
Ֆրանսիան նուաւաւանցնել, Ֆրանսիայի զիւ-
րազրգուցումները ծանօթ ըլլալով, այդ
զրգուիչ պարագաներու համախմբումը
շատ ցաւալի է : Ի տարբեր կ'ընեն ուրիշ
ատեն մը այցելել Մէյ, եւ իր բանակը
բան մը չէր կորսնցնել եթէ իր փորձ-
ութեան համար ուրիշ տեղ մը ընտրէր : »

Ժողովուրդը Ժենեւ, խօսելով իտա-
լիոյ զահաճախանքին այցելութեան վրայ
կ'ըսէ :

« Իտալական կառավարութիւնը, զա-
հաճախանքը Ալբան-Լոնէն զրկելով, իր
ներկայութեամբ պաշտօնական նուիրա-
գործել աւելով անոր Ֆրանսիոյ դաշ-
նագիրը, զուշակելու էր այս որոշման
արամաբանական հետեւանքները : Գիտէր
թէ մտաւոց կերպով կը վերաւորէր Ֆր-
անսիան : »

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

Կը ծանուցուի որ Վիլհելմ կայսրը,
Իտալիոյ թաղարարին համաձայնութեամբ
որոշել է Միջերկրականի մէջ զրկել եր-
կու գերման զորահանգ որք միշտ պիտի
մնան իտալական նաւահանգստի մը մէջ :
Միւնխէ հիմա Գերմանիոյ Միջերկրականի
մէջ ունէր մէկ մարտանաւ միայն : Կ.
Պարսոյ գերմանական զեպանատան պա-
հակ Լաւրէ չոքնաւոր :
— Լաւրէնքան կը ծանուցուի թէ Վիլ-
հելմ կայսրը այս տարի Գրեյնհակ չափի
երթայ, ուր կը գտնուի այժմ Ռուսիոյ
կայսրը :

— Պիղմարը իշխանին ստորջրական
վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ իր
քովը գտնուողներուն :

ԵՐԲՆԱԿ ՆԻԶՈՒԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Վիլհելմ Թալարի շատ ուշադրաւ կը
համարի սա իրողութիւնը թէ այս տարի
մեծ ռազմափորձեր տեղի կ'ունենան մի
եւ նոյն ժամանակ թէ՛ Աւստրիոյ-Հուն-
գարիոյ, թէ՛ Գերմանիոյ եւ թէ՛ Իտա-
լիոյ մէջ, ճիշտ այն սահմանադրութեան
բուն վրայ ուր պատերազմ կրնայ ծա-
ղիլ : Վիլհելմի լրագիրը կ'ըսէ թէ հա-
ւաստեղ մըն է այդ թէ Երբեմն Նիւա-
կապետութիւնը գոյութիւն ունի չէ թէ
միայն թղթի վրայ, ալ ռազմափորձ-
ութեան մէջ իսկ, եւ թէ նմանապէս պիտի
երեւնայ պատերազմի դաշտին վրայ այն
օրն ուր ալ կարելի չըլլայ խաղաղու-
թիւնը պահել :

ՕՐՈՒԱՆ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Բարիզ, 8 սեպտեմբեր
Բարիզի լրագիրներուն տօնօրէններն
այսօր ժողով գումարելով օրընցին ժո-
ղովրդական հանդէսներ կազմակերպել ի
պատիւ ռուսական նաւատորմին սպանե-
րուն :
Ջիւնիւսական յանձնախումբ մը եւ
Բարիզի քաղաքային խորհուրդը պիտի
քննեն ռուսական նաւատորմին պաշտո-
նական ընդունելութեան համար ձեռք
առնուելիք միջոցները :

Բարիզ, 10 սեպտեմբեր
Ֆիլհարմ կը հաւաստէ թէ Գերմանիոյ,
Իմանալով որ Ֆրանսա թոյլտուութիւն
ընել է Ռուսիոյ՝ նաւային կայարան մը
հաստատել Միջերկրականի մէջ, նոր
արհեստիւններ ստացել է իտալիայէն, որ
այդ նպատակաւ պզտիկ կղզի մը յանձնել
է անոր :

— Թալարի, խօսելով Ֆրանսայի եւ Սի-
ամի միջեւ բանակցութեանց դանդաղ
ընթացքին վրայ, յայտ կը յայտնէ որ Սի-
ամի ընթացքը պիտի դադրի խառնափողական
պատասխաններ տալէ Ֆրանսական պա-
հանջութեանը : հակառակ պարագային,
Ֆրանսա բանի միջոցներու պիտի դիմէ :
Մէյ, 10 օգոստոս :
60,000 զինուոր մասնակցեցան երկկ
ռազմափորձներուն : Կայսրը որ կը հա-
մայէր տառնելու հանգիստը բազ-
կացած բանակի մը, գեղեցիկ յարձակում
մը կատարեց կատարելապէս յաղթութեամբ :

Լոնտոն, 9 սեպտեմբեր
Լորտերու ժողովը 41-ի դէմ 419 ըր-
ւելով վերջնական մեծիցը ընդ-կողմէն
վերաբերել ծրագիրը : Քուէարկութեան
արդեւորքը ջիւր ծափահարութիւններով
ընդունուեցաւ :

Լոնտոն, 9 սեպտեմբեր
Սիւստաբուր կը հրատարակէ Էմիլ փա-
շայի ուղեկից սպայի մը նամակը, սպա-
յին հօրը ուղղուած, որ կը հաստատէ
թէ Էմիլ փաշա սպանուելու է Վիլհելմի
Նիւապայի ափին վրայ : Սպանաւոր
տուփի մը մէջ զրկել է նամակները եւ
հեռագիրները զոյս Էմիլ փաշա զորք էր
իր մահուան անցիկ օրը եւ մանրամասն
տեղեկութիւններ կուտար ընկերներուն
հետ տեղի սենցած ճակատամարտին վը-
րայ, որուն մէջ ընկերներ 800 հոգի
կորսնցուցան : Երկու երեք Եւրոպացի ալ
մեռել են :

Լոնտոն, 10 սեպտեմբեր
Լորտերու ժողովին մէջ, արտաքին
գործեր նախարար Լորտ Ռոզուելի յայ-
տարարեց որ երբ լորտերը ընդունին Ֆոյ-
կղզին վերաբերեալ ծրագրին սկզբունքը,
փոխելով ծրագիրը, կառավարութիւնը
սիրայօժար կ'ընդունի եղած առաջարկու-
թիւնները :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԸ
Երեկ բազմաթիւ այցելուներ
Մաքրի-գիւղ երթալով ողջերթ
մաղթեցին Ս. Պատրիարքին որ կամ
այսօր կամ վաղը կ'երթայ Եւրոպա :

ՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎ

Ուսուցչական ժողովը երեկ նիստը
ըրաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ :
Ատենը թաղուեցաւ ժամը 9/4 անցած եւ
փակուեցաւ 40/ին :
Ներկաներուն մէջ էին Տկն. Գառապ-
եանց եւ Օր. Սահակեան : Մասնաւոր
խօսողները եղան Արի. էֆ. Պոյաճեան
որ զրուցեց Տիւրքի զրուցները թուա-
բանութեան ուսուցման համար, եւ Ռէթ.
էֆ. Պերպէրեան որ ընդարձակօրէն խո-
սեցաւ ուսուցման եղանակներուն վրայ :

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐԳ

Պաշտօնական յայտարարութիւն մը
կը ծանուցանէ Պոստայ կառուածատէրե-
րուն որ իրենց կառուածական տուրքերու
վճարումին համար որոշուած պայմանա-
ժամը վերջնականաւ մօտ ըլլալով, որոնք
որ չկողմէն վճարել իրենց պարտքը ա-
նոնց կառուածները ամուրդի դրուելով
պիտի վաճառուին, եւ գոյացած գումար-
քէն պիտի վճարուի իրենց պարտքը :
Հանդերձ եղած ծախքերովը :

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Կառավարութիւնը ուղեւոր վարձատ-
րել զանոնք որ ամենէն անաւ զորքածած
են երկրագործական մեքենաներ, էնկիւ-

Որոշուեցաւ յաւելուածական նիստ մը
ընել չորեքշաբթի Սեպտ. 8ին :

Ուսուցչական քննիչ յանձնառուովը
իր վերջին նիստը ըրաւ երեկ, եւ ներ-
կայացողներու ընտրութիւնները կատարե-
լէ յետոյ որոշեց իր երեք ամուսան աշ-
խատութեանց տեղեկագիրը մատուցանել
Ուսումնական խորհրդին :

Կրօ

բիւրոնները, Սելիմ էֆենդիին ստացած հրահանգին վրայ, երկրագործական նախագիծը զրկեց անոց անուններն որք եւրոպական մեքենաներ օգտուցելու են այդ նախագիծին մէջ:

ՊՏՈՒՂԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԻՍ ՌՈՒՄԻՈՅ ՄԷՋ

Ռուսիոյ պտուղի մշակութեան ընկե. բութիւնը, նախագահութեամբ Նիքոլայ մեծ դքսին, ցուցանանքներ մը պիտի կազմակերպէ 1894ի աշնան, Ռուսիոյ դեպ. պետական խնդրեց Օսմ. կառավարութեանն որ պատուիրակ մը զրկէ եւ միջնադարի արտօնէ օսմանեան հպատակները մասնակցել այդ ցուցանանքներին:

ՀԱՎԱԼԻՆԵՐԸ

Ելմտական ներկայ տարուան մաքսի հատկութեան վճարուելու համար Մալի-իէն տրուած հալալէններուն փոխարէնը մաքսատուի չէր ուղած վճարել, ինչ ինչ առարկութիւններ ընկելով, բայց այս առարկութիւնները ըստ բաւականին հիմնաւոր չնկատուելով, մաքսատու վարչութիւնը հրաման տուցաւ ելմտական փոխարէն չվերջացած վճարել ելմտական նախարարութեան կողմէ քաշուած հալալէները:

Ի Ե Ժ Ի Ն

Նախարարաց խորհուրդը երեք անգամ բնեց ծխախոտի Բէժիի գործերու մասին պետական խորհուրդի տեղեկագիրը: Կը պատուիր որ այս չարթնանք մէջ յիշեալ տեղեկագիրը վաւերացուի եւ յանձնաւորութեան տետրին մէջ մտցուելիք բարեփոխումներու ծրագիրը մատուցուի կայսերական Դիւանին:

ՇԵՐԱՄԻ ՏԱՍԱՆՈՐԴԸ

Հանրային Պարտքի վարչութիւնը պատրաստած է նոր ծրագիր մը, չարթնման տետրերին դանձման եղանակին համար, նվազեցնելու նախարարութեան խնդիրը այս ծրագիրը, զոր կեց զայն երկրագործական նախարարութեան օրպէս զի ուսումնասիրէ: Սոյն պայտանատու ընդունած է յիշատակագիր մը զոր պատրաստած է շինման պէս, երկրագործական խորհրդական Պրոտայի կուսակալութեան:

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Կայս. Թանգարանին մէջ մասնաւոր բաժանում մը յատկացուած է իսլամական հնութիւններ, Այս օրակը որ պիտի բացուի այս օրերս, կը գտնուի ասորական հնութիւնաց արահին պէմը: Իսլամական արուեստին զանազան առարկաներուն մէջ կը գտնուի յարմարեալ միջնադարէ մինչ րազ մը, նշանաւոր կերտած որ հոս բերուած է Գարամանի մզկիթին:

ՄԻԼԻՔԻՆ՝ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Միլիքին վարժարանի կանոնադրին ժի. յորտեմը կայս. Իրատեղով բարեփոխուած է հետեւեալ կերպով: «Թաք. Ժի.— Ինչպէս որ պարտաւորիչ է իրեալ յայտագրին մէջ գրուած դասերուն ուսուցումը, ամէն կարգի աշակերտները չորս մասի բաժնուելով, ամէն մէկ բաժնին՝ արարելէն, յուսման, հանգիստի եւ պուրկարեան լեզուներէն մէկը պիտի սորվի եւ կարող պիտի ըլլայ թէ՛ գրաւոր եւ թէ՛ բերանացի կերպով իր միտքը յայտնել: Այս արար լեզուներուն ուսուցումը նախապատրաստուած է:

ԹԵՐԹՈՆ «ՀԱՅԵՆԻՔ» (71)

ԱՄՕԹԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ Գ.

— Ո՛րքան տոգոյն էիք եւ ես ալ որքան վախայն . . . Վերջապէս օրերի զանգ . . . եւ սկսայ ձեր վրայ միայն մտածել. եւ երջանիկ էի. — չարագանց երջանիկ — երբ անտառին մէջ իմ բարեւի մը պատասխանէի չորսաւի փայտով մը, զիսու նշանով մը, շարժումով մը . . . Երջանիկ էի՝ երբ կը հանէիք հետախօսել . . . եւ յաջորդ օրերն ու զիշերները այս երջանկութեան վրայ կը խորհէի . . . ճղու նման եղեր էի . . . Երբ ձիով օտոյն կ'անցնէիք, կ'ուզէի ձեր հիւսիսէն սեւ շրջագիծաւ քանցքը համարել . . . Դանի՛ քանի՛ անգամ փողկեցի ու պահեցի այն վայրի ծաղիկները, որոց վրայ կ'ոտած էր ձեր ձին: Անոց զանգ կը լիչնջնէին ինծի . . . Ո՛հ, ձեր ձիուն ալ կը նայանայէի . . . Ան ինձէն աւելի տեղ բռնած էր կեանքի մէջ, Վերջապէս օր

տական կարգերէն պիտի օկեր: Այս չորս լեզուներէն մէկուն տեղեկակ եղող աշակերտ մը ինչպէս որ գրաւորապէս իր միտքը բացատրելու կարող պէտք է ըլլայ, միւս լեզուներն ուսանելն ալ այդ տեսակ աշակերտներուն համար կամաւոր է:»

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՌԱԶՄՖՈՐՁՆԵՐԸ

Երրորդ զօրաբանակի թնդանօթածիգները տոնէն մը ի վեր է Մասնաթիւ մէջ յարձակողական եւ պաշտպանողական ռազմախորձեր կ'ընեն, հրամանատարութեամբ զինուորական մասնախմբի մը զոր կը կազմեն Կրիւմպով փաշա, Վեհ. Սուլթանին թիկնապահ Շիւքրի պէյ, եւ ուրիշ երեք սպայ: Ռազմախորձները վերջացան զօրանանդէսով:

Ի Զ Մ Ի Ր

Շեքւթ. Կ. բանուող, եւ առջի բըռները ներքէն 3 մեծնող: Կիւթի. 7ը բանուող, եւ Կ. մեծնող օրոնց մէկը առջի բանուողներէն: Սովորական հիւանդութիւններէն շաբաթ 7 մեծնող, եւ կիրակի 8 մեծնող:

ԲԱՐԱՆԹԻՆԱ

Առողջապահական Բ. խորհուրդի որոշումով Նեղուցներէն եւ Մարմարայի ծովագետներէն (Գալապէս սկսեալ մինչեւ Տարապեղ) մեկնող նաւերը 24 Ժամ քարանձախի պիտի ենթարկուին, առողջապահական բժիշկ ունեցող նաւանան գըտի մը մէջ:

Բ Ո Ւ Ե Ր Ա

ՊԱՂՏԱՏ. Ուրբաթի շաբաթ 45 մեծնող, Շեքւթի կիւթի 47 մեծնող: ԳԵՐՈՒՐ. Շեքւթ. մաքրանոցին մէջ 3 բանուող եւ 1 մեծնող: ՊՐՈՒՍԱ. Շեքւթ. Այտընի նախնադէն եկող 29 ճաշարները որք սահմանադրուել, Քարա-Հիւսարի գաւառակի կողմէն, քարանձախի զրուցան, քաշառող են: Համարէ մաքրանոցին 83 հոգի եւսն, 10ը օրուան քարանձախի ամբողջացնել յետոյ:

ՀԵՊԻՊՏԻՎՈՒ մէջ պուրկարները չունենալով քարանձախի հաստատութիւններ սահմանադրուել փակած էին Մուսթաֆա-Փաշայի սահմանադրին կողմէ, բայց վաղուցէն սկսեալ պիտի վերանայ արգելքը: Ուղեւորները պիտի կըրնան մտնել Պուրկարիտ սակայն պարտաւոր են 8 օր քարանձախ պահել Հեպիպէս:

* *

ԿԱԼԻՑԻԱ. Շեքւթ. 10 բանուող, 9ը մեծնող: ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Շեքւթ. զանազան կողմեր 19 բանուող, 12 մեծնող: ՌՈՒՍԻԱ. Օգոստոս 20էն 29, Բեզըր-պուրկ բանուող 57 մեծնող 21, Մոսկուա օգոստ. 19էն 22 բանուող, 82, մեծնող 38, Վարչապետ օգոստ. 8էն 14, բանուող 1, մեծնող 1. Ուսկան 317 բանուող, 146 մեծնող, Կուրսք 778 բանուող 310 մեծնող, Մոսկուայի նախագին մէջ օգոստոս 14էն 21, բանուող 248, մեծնող 99:

մը կարծեցի թէ սրբողջուն . . . պատճառը թիչ մը առաջ ըսի . . . Այն ատեն, յանձնար ըլլաւ գիտնալով, ձեռք ներում գտնուելու համար, ամէն բանի զուլու ծնուել, ամէն տեսակ ապաշխարութեան տուկալու պատրաստ էի . . . Զիս վառեցիք . . . Ես ալ աներեւոյթ եղայ . . . Անկեց վերջը անգամ մը ճամբան ձեր դէմն ելայ . . . Պատասխան տուէք:

— Իրաւ է, մէյ մըն ալ չտեսայ զձեզ: — Տեսէ՛ք, դուք ալ կը խոտորանիք: Զեր ճամբուն վրայ կը պահուողտէի եւ դուք լողէի կ'անցնէիք առանց զիս տեսնելու: Վատ մը ա՛յնպէս կը վարուի . . . — Ինչո՞ւ այդ վարմունքը չչարունաւ կեցիք: . . .

— Հո՛ս, կարգը եկաւ ձեր մեծ յանդիմանութեան . . . ձեր բարկութեան . . . Բաթէրինի տունը իրարու հանդիպելու . . . Մտի՛կ ըրէք . . . Զէի գիտեր որ այն ատենի պարտէզն էր եւ երբ մէկէն ի մէկ տեսայ զձեզ մեծ ծառուղիին մէջ, ուղեցի փախել . . . Բայց ուշ էր . . . Կիրակի հոն ձեզի սպասել . . . Բայց ձեզի սպասելով՝ պէտք պիտի ըլլար տուկա ձեր նայուածքին . . . որ ձեր բարկութիւնը կը յայտնէր . . . Զամարձակեցայ ու պահուողտեցայ . . . Ներս մտած ա-

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վառա՞ք եւ զիւրաւառ նիւթերու նեւրածութեան համար նոր կանոնադր մը կը պատրաստեն Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականները:

— Տա՛ն. Սա՛նթիս օրու մասին խոտեցաւ երէկ, պաշտօնական յայտարարութեան մէջ, Բարիկէն ճանքայ ելած է Պալիս գաւու համար:

— Մե՛ն ինչի կատարուող մզկիթը աւարտեց . . . այժմ շրջապատող պատ մը պիտի շինուի:

— Օւսմանի Բա՛ն լրագրին զրկուած ազգարարութիւն մը կը ծանուցանէ որ մեկնութիւններ պիտի չտայ պաշտօնական ազգարարութեան վրայ: Եթէ կըրկնէ, պիտի ենթարկուի օրէնքին արամադրութեան:

— Թա՛րաթի Կիւթի. Կիրակի ցորեկ 40 հոգի չափ դուստրուցան Թարապիս Նիւտ-Օթիլ, ընտրուել համար մասնախումբ մը որ պիտի պատրաստէ Թարապիս չինուող նոր Բիւլիպի ընկերութեան կանոնագրերը: Որոշուեցաւ որ իւրաքանչիւր անգամ 6 օսկի պիտի վճարէ, եւ 2 օսկի ալ մուսաբի համար: Կնիկներն ալ փողերի վճարումով մը պիտի կրնան ընդունուի: Ցորեկը օրոշեալ Ժամ Բիւլիպի անգամներու զաւակները պիտի կրնան երթալ զօրանուլ պարտէզը:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԴԵՊԵՐ

Իսպանացի հրդեհը. Շաբաթէն կիրակի լուսնալու գիշերը հրդեհ ծագեցաւ Իսպանացի Տիւլանցիւր փողոցը: Հըրդեհը որ լամպարի մը ինչպէս առաջ եկած էր շուտ արեւոյցաւ, բայց տանաէրը Շաղիէ հանրմ եւ իր վարձակալը Իպարհիմ աղա այրուցներ ունեցան եւ տարուեցան Հայաստ փաշայի հիւանդանոցը: Դրացի կին մը Զիւրիէ հանրմ, որ այցելութեան դնացած էր, բողբող տեսնելուն ա՛յնպէս վախցաւ որ պատուհանէն փողոց նետեց ինքզինքը: Գիւթն ու օտքերէն ծանրապէս վիրաւորուած վեր առին խեղճը որ առն տարուեցաւ գրեթէ հոգեվարք վճակի մէջ:

— Ուրբաթի օրէնքի միջոցով. Թուրք Թերթ մը կըսէ թէ՛ արեւուն մէկը շաբաթ օր Մեծ-Շուկան արարաբի մը ներկայացուցեր է կտարելու համար, արեւելեան երկաթուղիի արժէթուղի մը որ զլուսավճար մը վաճակած էր վիճակահանութիւնէն: Բայց սարաֆը նշմարելով որ թիւը խարդախուած է իմաց տուաւ օտարականութեան որ ձերբակցեց երիտաւարը:

— Նա՛ն Ժեյ Կա՛ն. Կիրակի նաւաւար մը Գաւրմ փաշայէն քանի մը բազարճի առնելով Հասըր Իսկիլէ կը տանէր, երբ բազարճիներէն մէկը նաւավարին հետ կ'ուրի բանուեցաւ: Միւս ընկերներն ալ իրեն օգնութեան հանելով, ամէնքը մէկանց կը յարձակին նաւավարին վրայ եւ երկաթէ ճանկով կը վիրաւորեն խեղճը: Ամենքն ալ ձերբակալուած են:

— Սպանիան. Բէժիի օգնէները Գոնեայի Սարիպար ըսուած տեղը սպանեցին Ալի եւ Մէհմէտ անունով Զէրքէտ մաքսաւորները:

տեսն Բաթէրին հոն չէր . . . Նշմարանը ըլլաւ չէր կրնար գիտնալ . . . Արդէն ինքն ալ ըսաւ ձեզ որ պարտէզէն տեսեր էր զիս եւ կը զարմանար որ տեսնուիք. չեմ . . . Եթէ խօսք մէկ ըրած ըլլայիք, եթէ Բաթէրին խայտառակ նենգութեան մը մեղսակից եղած ըլլայ, այդ դիտողութիւնը կ'ընէ՛ր ձեզ, որով կրնայիք կասկածի երթալ: Ասիկայ շատ բողբող է . . .

Սիւլաւն չէր պատասխաներ . . . Կը մոռնար պատասխանել . . .

Անյաղութեամբ կը դիտէր երիտաւար զին յուզուած դէմքը, զորքուած ու տնդտո կերպարանքը, եւ կը ջնարար հասնալ թէ ճշմարիտ են արդեօք այն կրակոտ խօսքերը եւ թէ այսքան աշնուաբար բացատրուած յուսանալութեան տակ ո՛րքան օէր ու պատիւ կայ թաքուն:

Բէյլան չարունակեց: — Երբ Բաթէրին հետ սկսած խօսակցիլ, ուղեցի միջամեալ, երեւան ելել . . . Բայց վախայ . . . Ահ, եթէ զիտնայի . . . Այո՛, վախայն եւ եղած տեղը միացի ու ամէն բան լսեցի: Ո՛հ, Սիւլաւն, ըօրք թէ զիս կը օրեք . . . Արդ, կը պաղտարիմ ձեզ, խօսքերիդ ետ առէք . . . ես թող բան մը լսած չըլլամ:

Երիտաւարը տանկազեւ մը հեղինակ բանաստեղծ, վարժ Թարգմանող, Կը դատարանէ թէ՛ զպրոցներու մէջ եւ թէ՛ մասնաւորներու: Դիւմի Հայրէ՛նի խմբադատունը:

ԱՐԱՄԵԱՆ ԵՐԿՍԵՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՏԸ-ԲԵՅՅ

Թաղիս Արամեան երկսեւ վարժարանին վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 5-ին զաւարթի օր: Դասերը պիտի սկսեն աւանդութիւն Սեպտ. 9 երկուշաբթի օր: Վարժարանի հազարաւորութիւնը կը հրաւիրէ պատրաստան ծնողքն որ հաճին ներկայանալ ամառու օր վարժան, ստանալու իրենց զաւակներուն ընդունելութեան տուճը: Արամ. Վարժ. Հազարաւորութիւն

Ա Զ Դ

Մի տիւրմով, վեց արծաթ միտալներով եւ քսան վկայականով վարձատրուած ուսուցիչ մը կը փափաքի այցելել թէ մեծնողութեան մէջ՝ զիւրեմտի ուսուցիչ եւ ձեռնառու գիտի: Յանկացողը կրնան դիմել խմբագրատան:

ԾԱՆՈՒ ԴԱՇՆԱԿ

Արժէքէն % 50 զեղչ դիմել Պոլիս Պահճէքաբու ջրավաճառ Յաղա աղային:

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԱՍՓԱՆԱԶՆԱՆ ԳԻՐԵՒԵՐՈՒ ՊԵՐԵՅԻՔ ԺՈՂՈՅ ԲԵՅ

Մանկապարտէզ, ուր կ'ընդունուին 3էն 9 տարեկան երկսեւ մանուկներ, հաստատուած է Զիւրեմտի նախնադար համաձայն քարճարդի վայրի մը մէջ, հաստատուն շինուածով, լուսաշատ եւ օդաւէտ սենեակներով: Հաստատութիւն, 3 դասարաններու բաժնուած ծրագրով մը կը խօստանայ աղա ազգային մատղայ մանկաւոյ, կարող մանկավարժութեան ձեռնարկ, ֆիզիքական, բարոյական եւ մտաւարական խնամալ դաստիարակութիւն մը եւ պատրաստել զանոնք ըլլալու ԽՈՐՀՈՐ. Եւ ԱՇԽԱՏՈՐ, էականեր:

Բացի Զիւրեմտի նախնադարէն, մասնաւորապէս ունի դաշնակ մըն ալ քրօղ տանիկները պետի երգին, պարին եւ կատարին իրենց մարմնամարզական բոլոր խաղերն: Բաւական ընդարձակ պարտիքի մը մէջ իւրաքանչիւր սանիկ պիտի ուսնենայ նաեւ իր մասնաւոր փողերի անունը ուր պիտի վարժի իր ձեռնարկ մշակել եւ հասցնել եղանակին յարմար ծաղիկ եւ զարկարեղէն, ըստ Զիւրեմտի նախնադարէն:

Առաջին տարիէն սկսեալ տանիկները մայրենի լեզուի հետ պիտի վարժին գաղիքէն խօսակցութեան: Մանկավարժութիւն Ազն. Տիկին Մատակցեց իր նուիրէ վեհանախարար իր աշակցութիւնը մանկապարտէզիս կառավարութեան եւ ուղղութեան մասին: Մաքրութիւն, — Զուարթ կեանք, — Մարինի խնամք: Ընդունելութեան պայմաններու եւ ծրագրի մանրամասնութեան համար, Պատ. Ծնողք կրնան տեսակցիլ Տնօրէն նուիրին հետ, Մանկապարտէզիս մէջ, ամէն օր, Ժամը 7-10 ըստ թրքաց:

Տնօրէն — Զիւրեմտի-Տնօրէն Կ. ԱՍՓԱՆԱԶ Մ. ԱՍՓԱՆԱԶ

ՏՈՒՐՈՐ ԶԵԼԱԿԱՆ

Մասնազեւ ծննդական գործարաններու եւ զաղիական հիւանդութեանց, Ղալաթի, Կաւալարի զուլու թիւ 5

... Բան մը չպիտի լինէ . . . Բայց գոնէ ձեր համարումը չորհեցէք ինծի . . . Վասն զի արժանի եմ անոր եւ կուզեմ վայելիլ զայն . . . Ալ անուան չպիտի լսէք եւ կ'իղձնուի որ մէյ մըն ալ չպիտի տեսնէք զիս . . . Բայց ըսէք որ խօսքեր կը հաւատաք, — թէ եւ այս պայմանին ինծի համար ամենէն ծանր պայմանն է, քանի որ թշուառութեան պատճառ պիտի ըլլայ . . .

Սիւլաւն կը լսէր: Ըսել է դեռ չէ՛ր համոզուած: — Սիւլաւն, դուք առաջարկեցէք ձեր պայմաններն . . . եւ որքան ալ որ ծանր ըլլան՝ կ'ընդունիմ:

Նորատի աղիկը լուսնային էր: Վերջը անցուց: — Զէ՛ք ուղեր, ըսաւ Բէյլան վախով: Կար. Սիւլաւն ինքզինքն անգիտէր իր վրայ նետուելու եւ հրաշքաւ մեկի թաշեր էր . . .

Բայց հարուածն իր շրջազգեստէն անցեր էր: — Աստուած իմ, ըսաւ Բէյլան, վիրաւորուեցա՛ք, Սիւլաւն . . .

Նորատի աղիկը նշան բրաւ թէ ոչ: Խօսեցաւ կարողութեան չունելու: Դիտեց Բէյլան թեւեղեւ մէջ բռնեց զայն, որպէս զի չէինայ:

... Այն ատեն զարձաւ նորատի աղիկան, ու աչքերն հրացայտ, բայց չափազանց փոքր, ըսաւ . . .

— Սիւլաւն, կը օրեմ զձեզ . . . աշխարհի մէջ ամէն բանէ աւելի . . . կեանքէս, հորմէս ու օրմէս տուելի կը օրեմ . . . Սիւլաւն, ձեզ կը օրեմ եւ մահուան համար կը ներած ձեզ . . .

Իր օրի մոռնալին ծայրը գնաց հրացանին ըլծակը փնտրելու, բայց երբ կախելով՝ հարուածը պիտի մեկնէր, ձեռք մը հրացանը մէկի քաշեց օյժիցին . . .

Երկու հարուածները միանգամայն զայնեցան . . .

Եւ այդ երկու պայթիւններն հետ Բէյլան սոսկումով եւ անձկութեան աղաղակ մը արձկեց . . .

Սիւլաւն իր վրայ նետուելու եւ հրաշքաւ մեկի թաշեր էր . . .

Բայց հարուածն իր շրջազգեստէն անցեր էր: — Աստուած իմ, ըսաւ Բէյլան, վիրաւորուեցա՛ք, Սիւլաւն . . .

Նորատի աղիկը նշան բրաւ թէ ոչ: Խօսեցաւ կարողութեան չունելու: Դիտեց Բէյլան թեւեղեւ մէջ բռնեց զայն, որպէս զի չէինայ:

ՊՐԻՅԱՆԹԻՆ — BRILLANTINE ՄԱՔՐԵԼԻՆԻ ԶԱՄԱՐ ՕՅԱՌ, Լայպցիկի Fritz Schulz jun.-ի

Մետաղէ առարկաները մաքրելու եւ վաղեցնելու համար մինչեւ հիմա փորձուած զանազան նիւթերը տեսակ տեսակ անյարմարութիւններ ունէին: Ասոր համար է Պ. Ֆրիշ Շուլց մեծ փորձերէ եւ զոնորութիւններէ ետքը յաջողած է հնարել իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ օճառ մը, որ այժմեան

